

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	500 Lei	pe 1 an
:	Advocați	400 Lei	pe 1 an
:	Magistrați	300 Lei	pe 1 an
	Un număr simplu	20 Lei	
	Un număr dublu	30 Lei	
	Un număr vechiu	35 Lei	

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 55.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 34 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adpțe. Telefon 630

S U M A R U L :

1. Art. 15 legea chirilor . . . . de *I. N. Lăngulescu*
Judecător Trib. Sibiu.
2. Supleanții și dreptul lor de a judeca . . . . . de *Mihail Vlasie*
Procuror Trib. Dej.
3. Contract de pariu și gaj. Jurisprudența Jud. de ocol Merceurea Sibiu-lui și Trib. Sibiu cu o notă . . . de *V. Pastia*
Judecător Trib. Cluj.
4. Inconstituționalitatea unei leg. Jurisprudența Casației Secțiunii Unite (urmare). Adnotarea de . . . . de *Dr. I. Onnea*
avocat din București.
5. Rezumate de Jurisprudențe stabilite de Inst. Jud. din Ardeal.
6. Informațiuni.

Art. 15 din legea chirilor

Nu suntem de părerea acelor care dogmatizează cu absolutul gândului filosofic: „din discuții întotdeauna rezultă lumină, pentru că, în tot cazul, pentru a provoca lumina, trebuie ca mai întâi s-o aibă cei ce se dedau discuției, Suntem însă de convingerea acelor care, cu hotărâre, afirmă că la baza oricărei discuții trebuie să fie confuzia, căci almintrelea existența celei dintâi nu și-ar mai avea rostul, claritatea impunându-și vederile fără sprijinul cuvântului sau elocința verbului.

Așa că, încadrate sub formula rigidă a unui silogism, principiile de mai sus, aplicate la opera exegetică a legilor, ne-ar duce la această concluzie prea puțin măgulitoare spiritului legislativ al creatorilor de legi, dar și spiritului juridic al magistraților interpretatori de lege, și anume: diversitatea sensurilor de care sunt susceptibile dispozițiile legale, implică sau confuzie în litera legii — săgeată deprimantă pentru legiuitor; sau confuzie în înțelegerea legii — săgeată deprimantă pentru judecător. Și într'un caz și într' altul și fie pentru unul, fie pentru altul, fie pentru amândoi, — scăderea rămâne, imperfecțiunea se evidențiază, insuficiența pe deplin se arată.

Ci actualizând considerațiunile de mai

sus și limitându-le aplicarea doar la legea chirilor, cea prolifică în contraverse până la exagerațiune și generatoare de discuții nesfârșite, credem că nici unele din dispozițiile ei nu apar ca o mai pregnantă ilustrațiune în această privință decât cele însumate în articolul 15.

Și totuși, cât de simplă, cât de clară, cât de precisă se relevă, la prima vedere, problema. Citească fiecare aliniatul prim și ultim al articolului și va vedea că înțelesul par'că-i mângâie creierul înainte de a-și termina fraza. Vor zice deci unii, pipăind cu rapiditate și sesizând cu suficiență sensul dispozițiilor acolo cuprins: Ca să te liberezi de obligația plății chiriei, fie, chirieaș, două posibilități îți sunt deschise, sau o acțiune direct în mâna proprietarului, sau o depui.

(Nu pricepem rostul celui de-al doilea aliniat al articolului, care reproduce fidel începutul celui dintâiu). Nu vei face nici una, nici alta? sanțiunea e gata: desființarea contractului.

Aceasta e faza oarecum simplistă a cheștiunei, — de parafrazare imitativă a legii.

Vor zice alții, mai apropiați de realitate și mai adânciți în inima lucrurilor: Vreau să achit chiria proprietarului. Mă prezint la el. Dau să i-o înmănez și el, ostentativ și necuviincios, mi-o refuză; iar refuzul cu cinism și-l mărturisește instanței de judecată.

Eu însă nu am mai vizitat și Administrația financiară spre a o depune acolo.

Este cazul să se aplice sanțiunea indicată de aliniatul ultim al articolului 15 sau nu? Iată problema, care de mai multe ori se pune și la care promptitudinea de cugetare, oricât de sigură pe sine, nu poate răspunde, prea repede și prea ușor, cu un da afirmativ:

Care a fost spiritul ce a însuflețit pe legiuitor în formularea articolului 15, cu severa

sancțiune ce-i vine'n sprijin? Evident că acela de a stabili o balanță, un echilibru între beneficiile legale de care se vor bucura chiriașii, prin prelungirea de drept a contractelor și între obligațiile mai astringente la care ei vor trebui să fie supuși.

„Vei intra deci sub regimul de prelungire legală, dar, — atențiune, — neplata chiriei la termen te va înlătura dela ospățul locațiunii — și fără somație și fără judecată. Așa dar, cauză de respectă legea în prescripțiile ei imperative, care așa de frumos și așa de clar sună:

Or vei achita chiria direct în mâna proprietarului, or o vei depune. Ai îndeplinit una, ai îndeplinit pe cealaltă, sau le-ai îndeplinit pe amândouă, fericirea prelungirii te așteaptă. N'ai îndeplinit însă nici una din aceste îndatoriri, expiațiunea e gata, sancțiunea fatală survine, iar desființarea contractului s'a săvârșit cât te-a mângâiat clipa...“ So sprach Zarathustra, recte Legiuitorul...

Prin urmare care este formula obligațiilor impuse de lege? alternațiunea: vei satisface fie una fie cealaltă, din dualitatea îndatoririlor tale. Nu e vorba aici nici de cumulul lor, și nici de consecuția lor ipotetic-condițională, (dacă se va întâmpla ca proprietarul să binevoiască a nu-ți accepta plata, în acest caz va trebui s-o depui).

Așa că atunci când, vroind să satisfaci prima poziție a celui dintâi aliniat din articolul 15, predarea personală, directă, în mâna proprietarului și la termen a chiriei, iar acesta ți-o refuză și refuzul e constatat mai pre sus de orice îndoială prin mărlurisirea proprietarului însuși, atunci, credem noi, că nimeni nu va avea dreptul să-ți aplice sancțiunea desființării contractului, pentru că n'ai satisfăcut și poziția II din acelaș aliniat.

Aceasta e soluția pe care o prevede legea însăși prin forma de redactare alternativă a prescripțiilor ei.

Dar punctul acesta de vedere e susținut și de principiile ce rezidă în ideea de culpă, bază a tuturor contractelor sinalagmatice și rațiunea pactului comisoriu tacit ce le guvernează.

Căci consecințele acestui pact nu pot să opereze decât atunci când unul din coobligați nu-și îndeplinește, conform dispozițiilor contractuale, obligația; când deci el săvârșeste aceea ce doctrina numește în această privință o culpă contractuală. Indatăce însă coobligatul prin diligența sa proprie și ade-

quată îndatoririlor ce-i incumbă își îndeplinește sarcinile contractuale sau a încercat să le îndeplinească, dar un fapt independent de voința lui l-a împedecat; atunci nu mai poate fi vorba de o culpă ce i s'ar putea imputa și, ca alare, pactul comisoriu, implicit, va doveni inoperant în ce-l privește.

Prin urmare, alăta vreme cât locatarul, — în cazul nostru, — a făcut toate străduințele să-și îndeplinească una din obligațiile alternative, impuse lui de lege pentru contractul său de închiriere legală, el nu se mai găsește în culpă, și deci rezoluția de drept a locațiunii nu-l atinge, chit că nu și-a dirijat pașii și pe la Casa de depunere. Astfel ar trebui să ne aflăm în fața acestei antijuridice situații, ca cel în culpă (proprietarul neacceptant al chiriei) să se bucure totuși de inexistența consecințelor ei; iar cel care a înlăturat-o să-i suporte, fără nărmur, sancțiunea.

Așa dar, și din acest punct de vedere, soluția noastră, prevăzută de lege, e susținută de principiile cuprinse în ideea de culpă, guvernatoare a contractelor sinalagmatice.

Un al treilea motiv, în fine, care ne sprijină vederile în cazul ce-l analizăm aici, — este cel tras din inadvertența insolubilă a concepției contrare.

Se, presupunem că locatarul, refuzat de proprietar, se indreaptă spre Percepție spre a depune acolo chiria, și să admitem ipoteza fie că percepătorul nu vrea s'o primească, fie că la termen nu e la domiciliu, fie că Percepția însăși nu mai există în comună — prin desființare sau mutare — nu importă, — așa că până să se facă depunerea la Percepția din comuna alăturată termenul de plată a expirat.

Ei bine, în toate aceste cazuri, care vorbesc de o „neplată la termen“, este a se pronunța desființarea de drept a contractului de locațiune? Răspunsul cred că nu poate să varieze

Se va constata mai întâi situația de fapt a lucrurilor alegate de chiriaș, și apoi se va stabili dacă el se află în culpă sau nu, — pentru acea neplată la termen, — și numai după ce toate acestea și-au avut partea lor de desfășurare se va pronunța hotărîrea. Singurul fapt brutal al „neplății de termen“ nu e deajuns, fie cât de eclatantă probațiunea lui. Problema tot pe ideea de culpă se sprijină. Ea este aceea care va decide soarta contractului de închiriere.

Astfel, concepția contrară ne-ar duce la inadvertențe juridice, cărora nici un simț rudi-

mentar de echitate nu le-ar putea da soluțiunea.

Ci în fața acestei trinități de argumentare, rezemate pe dispozițiile alternative ale legii, impuse de principiile impuse din ideea de culpă și întărite prin realitatea absurdă, — din punct de vedere al dreptului — a soluțiilor adevărate, credem că putem încheia succinta opera exegetică asupra articolului 15 din legea chiriilor, cu această juridică afirmație: *Plata făcută la termen în mâna proprietarului, și refuzată nedesmințit de acesta, liberează pe chiriaș, — indiferent dacă ființa lui s'a mai plimbat sau nu pe la Percepția iscoditoare de controverse și creatoare de confuzii.*

I. N. Lungulescu

Judecător Trib. Sibiu.

Supleanții și dreptul lor de a judeca

Odată cu unirea provinciilor la vechiul regat, s'a resimțit nevoia unei unificări nu numai sufletești, dar între altele mai cu deosebire s'a simțit nevoie de unificarea tuturor legislațiilor. Această nevoie a fost scoasă în relief și cerută de toți juriștii noștri de seamă și nu pot să nu remarc pe regretatul nostru jurisconsult Dimitrie Alexandresco, care până în ultimul moment al vieții sale, în orice articol, în orice adnotare a arătat și strigat necesitatea unei singure legislații.

Unificarea legislației a fost subiectul multor discuțiuni, și părerile continuu au fost diferențiate.

De câțva timp spre bucuria tuturor juriștilor în primul rând, vedem că se lucrează la această mare operă, care fără îndoială este un drum sigur spre întărirea organizației noastre social naționale.

Deși sistemul ales de a se unifica legislațiile încetul cu încetul, puțin câte puțin, este criticat de unii și lăudat de alții (ex. Dl. Dem. Dobrescu în Curierul Judiciar No. 11 din 16 Martie 1924), totuși pe fețele tuturor celor care trăiesc viața instanțelor judecătorești se citește o rază de bucurie.

Nu-mi iau sarcina, nici să critic, nici să laud acest sistem, dar cred că ar fi nevoie ca orice nouă lege ce se aduce Parlamentului, și de îndată ce este votată, sancționată și promulgată să se facă un control spre a se ști rezultatele, care le dă legea și care sunt contradicțiile, anomaliile și împiedicările ce le suferă legea spre a-și ajunge scopul dorit.

În afară de această constatare, ar fi necesar tot în interesul unei bune administrări a Justiției, ca la prima deschidere a Corpurilor legiuitoare să se și propună noi modificări sau legi prin care să se abroge cele ce au rămas încă în vigoare dela fostele state stăpânitoare, precum și ordonanțele Consiliului Dirigent ce în tot timpul funcționării lor se elaborau și care aveau

putere de lege.

Iată o chestiune greu de rezolvat de conducătorii Tribunalului, născută în ziua de 1 Ianuarie 1925 când prin legea de organizare judecătorească din 26 Iunie 1924 s'a dispus numirea de supleanți pe lângă fiecare secție de Tribunal, dintre foștii notari cărora le lipseau examenul de capacitate.

Consiliul Dirigent în anul 1920 a dat o ordonanță cu No. 43 prin care a modificat art. 55 procedura civilă (legea 1 din 1911) și a dispus ca toate procesele de despărțenie (divorț) întemeiate pe dispozițiile art. 77 al. a. și b. legea XXXI. 1894 să fie judecate de un singur judecător al Tribunalului competent, și care până atunci se desbăteau în fața completului de 3 judecători, căci acesta era și principiul prev. de procedura civilă.

Consiliul Dirigent a luat această dispozițiune fiind forțat de împrejurările neprevăzute din acel timp, și anume de lipsa magistraților, care din zi în zi se observa mai cu evidență; lipsă provocată prin demisiunile magistraților de origine maghiară, care nu mai puteau să-și îndeplinească serviciul și cari de altfel erau motivate prin măsurile luate de Ministerul Justiției de a se întrebuița în justiție numai limba românească.

Restrângând astfel completul de judecată al Trib. la un singur judecător, Consiliul Dirigent fără îndoială a avut perfectă încredere că soluțiile aduse în desfacerea căsătoriilor vor fi tot atât de serioase, întemeiate și juridice ca și cele ale unui complet de Tribunal, fiind bazat pe cunoștințele de drept și experiența lucrărilor acestor judecători.

Această ordonanță continuă a avea aplicare și astăzi, deși între timp au intervenit 2 legi care au stabilit modul de formarea completelor de judecare (legea din 12 Iunie 1923 și legea din 26 Iunie 1924).

Art. 91 din noua lege de organizare prin excepție dă dreptul de a judeca supleanților, dar numai acelor care la data apariției legii se aflau în funcțiunile de notari.

Unele Tribunale, acest drept de a judeca conferit supleanților proveniți din notari, l-au interpretat în un sens foarte larg, dar foarte puțin juridic și întemeiat, căci au constituit instanța de judecare acțiunilor de despărțenie (art. 77 a. și b. legea XXXI. 1894) numai cu supleanții, motivând că de îndată ce legea nu dispune le-a permis a judeca, acest drept nu poate fi limitat și nici în alt mod înțeles în lipsă de un text expres, care să le ridice acest drept. (Ex. Trib. Dej sentințele cu No. C. 2604—2605—2635—1967—2624—2562—1924).

Desigur acest drept privind chestiunea numai în cadrul strâmt al legii și al ordonanței, fără a cerceta mai departe îndatoririle fiecărui magistrat, precum și rațiunea și interesul ce l-a avut legiuitorul la redactarea legii, se poate interpreta și astfel, dar chiar și mai mult.

Dacă dreptul de a judeca al supleanților este nelimitat prin lege, ce se opune ca complectul de judecată al unui Trib. să nu fie compus din 2 supleanți, căci amândoi au dreptul de a judeca?

Iată unde se poate ajunge aplicând legea fără a căuta să se vadă ce drepturi a voit legiuitorul a conferi supleanților numiți dintre notari, și care a fost obstacolul de nu i-a numit de a dreptul judecători, după cum se proceda sub regimul legii de organizare maghiară?

Spicuim din expunerea de motive:

„Ca o consecință a generalizării acestei dispozițiuni proiectul desființează funcțiunile de notari, ascultanți și practicanți, prevăzute de legile în vigoare în Ardeal și Bucovina și al căror scop este identic cu acel al funcțiunilor de supleanți, substituți și ajutoari de judecători din Vechiul Regal.

Toate aceste funcțiuni urmăresc formarea de elemente din care să se recruteze magistrații viitori.

Pentru ca elemente deja formate sub denumirea de notari, ascultanți sau practicanți să nu fie pierdute magistraturii, s'au prevăzut dispozițiuni speciale și tranzitorii după cari toate aceste elemente să fie utilizate potrivit pregătirii lor“.

Deci obstacolul legiuitorului că pe toți acești notari etc. nu i-a numit judecători a fost tocmai lipsa examenului de capacitate și spre a nu fi pierduți magistraturii au fost numiți supleanți etc. etc., astfel că să fie utilizați potrivit pregătirii lor, adică nu cu toate drepturile unui judecător ce are examenul de capacitate, ci numai cu o parte din ele, și anume de a putea judeca, dar alături cu un alt judecător sau Președinte de Trib. (în complect).

Acesta este principiul general de compunerea Tribunalului ca instanțe de judecare, — și dacă în Ardeal se găsește în vigoare o ordonanță în felul aceleia ce poartă No. 43—1920 C. D., desigur luând în considerare și motivele mai sus amintite ce au militat la redactarea ei în această formă, — dreptul de a judeca al unui supleant nu poate fi înlins până acolo încât să constituie singur instanța (Tribunalul).

De altfel stând și raționând logic vedem că în ordonanța 43—1920 este cerut un *Judecător* adică un magistrat cu depline drepturi și puteri de a judeca, căci foarte bine legiuitorul ordonanței din 1920 putea să spună ca aceste acțiuni de despărțenie să fie desbătute și de acei notari, care aveau delegație de a judeca, căci existau și sub imperiul vechii legi asemenea funcțiuni (art. 58 pr. civ. și legea VII. din 1912), — dar ordonanța nu a prevăzut o asemenea situație pentru motivul că a avut tot interesul ca judecata să fie dată aprecierii unor magistrați cu cunoștințe juridice și cu o practică nediscuțată în lucrările Tribunalului.

Dar astăzi lăsând desfacerea căsătoriilor supleanților, care este garanția că vor aduce sentințe cu

păstrarea principiilor de drept în materie de despărțenie și că au veghiat asupra interesului părților, minorilor și averii lor? Nici o garanție nu au oferit Președinților de Trib. căci și legiuitorul prin expunerea de motive a legii de organizare din 1924 lunie 26, care le-a conferit dreptul de a judeca, s-a îndoit de garanția că vor putea îndeplini funcția de judecător și căutând să păstreze nealinsă și încrederea de care se bucură justiția în rândurile cetățenilor, i-a numit supleanți etc. spre a-și îndeplini serviciul potrivit pregătirii lor.

Deci, credem că până la o lămurire printr'un text expres de lege a acestui mod de constituire al instanței de judecare a divorțurilor (art. 77 al. a. și b.) întemeiați pe motivele legiuitorului, care a făcut legea din 26 lunie 1924, și pe principiul că complectele Tribunalului nu pot fi formate decât din cel puțin 2 magistrați, pentru a exista garanția unei judecăți în lumina tuturor principiilor juridice și în vederea legilor ce păzesc contractul social și prin consecința și ordinea publică, supleanții nu pot judeca decât alături, cu alți judecători care posedă atât titlurile cât și deplinele drepturi legale.

Mihail Vlasie
Pracuror Tribunal DJ

JURISPRUDENȚA

Judecătoria de ocol Mercurea-Sibiului N. C. 1177—5—1922

Convențiunile de pariu și joc cont. art. 1271 C. C. A. Dacă sunt valabile. Condițiunile lor de valabilitate. Preț plătit sau depus. Acțiune prejudicială. Cazurile când se exercită. Soluție afirmativă.

In numele legii!

Judecătoria de ocol Mercurea în procesul reclamantului Ghise Dumitru cu domiciliul în Poiana reprezentat prin avocatul Dr. Stanese Moise cu domiciliul în Mercurea a intentat cu acțiunea înregistrată la 16 Decembrie 1922 contra pârâtului Radu Constantin cu domiciliul în Poiana reprezentat prin avocatul dr. Kabdebo Ernest domiciliat în Mercurea pentru stabilirea validității contractului aleatoric (pariu) și acces. cu ocaziunea audienței de la 25 Mai 1923 a dat următoarea.

Sentința

Judecătoria de ocol admite acțiunea și stabilește validitatea contractului aleatoric (pariu) intervenit între părți în Poiana în vara anului 1922.

Motive

Reclamantul a intentat proces contra pârâtului pentru stabilirea validității contractului aleatoric (pariu), rămăsag intervenit între dânsul și parât în Poiana în vara anului 1922 asupra afirmațiunei sale, ca din tovarășia de eruat de oi dintre dânsul și fratele pârâtului au rămas 1920 lei, bani țarasi, adica de împărțit între tovarăși: și ca suma aceasta a fost introdusă ca atare și în libelul purtat asupra tovarășiei de pârât.

În acțiune a susținut, că în vara anului 1922 întâlnindu-se cu pârâtul în piața comunei Poiana, unde

era târg, în fața lui Martin, recte Marcu Ioan, au discutat asupra sumei de bani țărăși rămași din tovărășia de ernal de oi, care a existat în anul 1920—1921 între dânsul și fratele pârâtului, care a fost cioban-vataf la aceasta țără și care a fost față la desocotire, dânsul a afirmat atunci, că din tovărășia din chestiune au rămas 1920 lei de împărțit între tovărăși, iar pârâtul atât cu ocaziunea desocotirii, cât și cu ocaziunea discuției mai sus menționate a negat veracitatea acestei afirmațiuni. Văzând că pârâtul continuă a nega veracitatea acestei afirmațiuni a scos libelul, în care a fost introdus rezultatul desocotirii efectuate cu ocaziunea desființării tovărășiei de ernal de oi și i-a demonstrat momentan că suma, care a urmat să se împărțească între țărăși, a fost de 1920 lei.

Negând pârâtul și după aceasta veracitatea acestei afirmațiuni s'a rămasit, că și în libelul dânsului (a pârâtului) este introdusă suma aceasta și fiind ca acesta a negat cu teacitate și faptul acesta a depus momentan la manile lui Martin recte Marcu Ioan 1000—1000 lei convenind așa, că suma aceasta îi va reveni aceluia dintre danșii, a cărui afirmațiune se va dovedi de adevărată.

Circa la trei luni de zile după aceasta a mers cu Marcu Ioan la pârât, ca să le arate libelul său. Aceasta însă, recunoscând ca afirmațiunea reclamantului corespunde adevărului, nu a voit să le arate libelul și s'a opus și la aceea, ca Marcu Ioan să-i răspunză prețul convenit de 2000 lei.

Fiind-că așa dară pârâtul nu voieste să recunoască validitatea contractului aleatoric în litigiu, a cerut ca judecătoria de ocol să stabilească validitatea acestui contract prin sentința.

Pârâtul a cerut respingerea acțiunii cu cheltuieli; a recunoscut că din tovărășia din chestiune la facerea socotelilor au rămas 1920 lei și ca suma aceasta a introdus-o personal în carticica sa, pe care ulterior a rupt-o. A susținut însă ca rămășagul nu a fost pe aceia, ca ce suma a rămas de împărțit între țărăși cu ocaziunea desocotirii, ci pe aceia ca dânsul nu îi datorește reclamantului cu suma de 1920 lei.

Părțile au cerut ascultarea martorului Marcu Ioan.

Judecătoria de ocol a ordonat audierea martorului și din depunerea acestuia, prestata sub jurământ precum și din declarațiunile facute de reclamant cu ocazia interogatorului, a constatat în fapt, ca părțile în vara anului 1922, în piața comunei Poiana, discutând asupra sumei, care a rămas de împărțit între țărăși din tovărășia de ernal de oi, care a existat în anul 1920—1921 între reclamant și fratele pârâtului reclamantului a susținut ca suma, care conform socotelilor efectuate la desființarea tovărășiei, ar fi urmat să se împărțească între țărăși, a fost de 1929 lei, care afirmațiune fiind trasă la îndoială de către pârât, părțile s-au rămasit și au depus momentan 1000—1000 lei în mainile lui Ioan Marcu, cu aceia dintre danșii a cărui afirmațiune se va dovedi corespunzătoare adevărului va fi în drept a ridica de la depozitar prețul de 2000 lei.

S'a mai constatat în fapt, că după ce prețul de 2000 lei a fost depozitat la mainile depozitarului, reclamantului momentan și-a dovedit veracitatea afirmațiunii sale scoțând și arătând pârâtului și depozitarului libelul sau, în care a fost introdus rezultatul socotelilor făcute cu ocaziunea desființării tovărășiei

din chestiune și ca pârâtul privind dovadă aceasta de nesuficiența a zis, ca nefiind carticica sa la sine, urmează a se convinge ulterior, ce suma este introdusă în aceea, ca bani țărăși.

S'a constatat în fine în fapt, că pârâtul, când a fost somat din partea reclamantului și a depozitarului, ca să le arate carticica sa, a recunoscut ca și în carticica sa au fost introduși 1920 lei ca bani țărăși, carticica însă nu a arătat-o și susținând că rămășagul nu a fost pe aceia, că ce sumă a rămas de împărțit între țărăși, respective ca ce suma a fost introdusă ca atare, în libelul sau, ci pe aceia ca ce suma este în drept reclamantului a pretinde din tovărășie, s'a împotrivit ca acesta să ridice de la depozitar prețul de 2000 lei:

In drept

Acțiunea, asupra căreia urmează a se statua, este o acțiune prejudițială, care fiind guvernată de principii speciale — independent de natura de drept a pretențiilor, la a căror valorificare tinde — urmează a se examina, cari sunt condițiunile, sub cari categorie aceasta de acțiuni poate fi admisă și că în speță sunt oare prezente condițiunile acestea?

Chestiunea aceasta fiind din domeniul dreptului public, se pune din oficiu.

Acțiunile prejudițiale sunt reglementate de art. 130 din Pc., unde se spune explicit, că atari acțiuni se pot intenta numai atunci, când stabilirea judecătorească, care este unicul scop al acestei categorii de acțiuni, este necesară pentru asigurarea stărei de drept a reclamantului față de pârât.

În aceasta consistă postulatul de drept public, fără de care nu există, și fără de care nu se poate admite o acțiune prejudițială.

Chestiunea de a se ști, când poate fi privită stabilirea judecătorească de necesară pentru asigurarea stărei de drept a reclamantului față de pârât, codul de procedura civilă nu o rezolvă direct. Din principiile generale de drept formal rezultă însă, că de o atare stabilire va fi nevoie atunci, când pârâtul dovedește față de reclamant o purtare nejustă și numai până atunci, până când reclamantului nu are încă dreptul de a pretinde dela pârât, ori dela o terță persoană (în speță depozitarul) aceia, ce în virtutea dreptului, raportului de drept, ori actului, care formează obiectul acțiunii, prejudițiale, ar fi în drept a pretinde. Căci dacă reclamantului are deja acest drept (actio nata) atunci acțiunea prejudițială, din cauza, că statuarea asupra acțiunii în prestare se estinde și asupra dreptului, raportului de drept, ori actului, care îi servește de obiect acțiunii prejudițiale, este superfluă și stabilirea judecătorească la care tinde, nu mai este necesară.

Atitudinea nejustă a pârâtului față de reclamant se poate manifesta în mai multe chipuri. Manifestează-se însă aceia ori prin cuvinte, ori prin fapte, ori direct, ori indirect, se recere ca aceasta atitudine se-i, facă dubie situațiunea de drept a reclamantului.

În lumina acestor principii de drept, care stau la baza art. 130 din Pc. nu poate fi îndoelnic ca postulatul de drept public al admiterii acțiunii prejudițiale este prezent în speță, căci pârâtul prin faptul, că s'a opus ca reclamantului să ridice dela depozitar prețul de 2000 lei i-a făcut dubie situațiunea de drept față de depozitar, iar chestiunea că reclamantului nu are încă acțiune în prestrare față de depozitar, se

evidențiază prin aceea, că pârâțul frage la îndoială validitatea contractului aleatoric, asupra căruia urmează a se statua, și din a cărui validitate va isvori dreptul reclamantului de a pretinde dela depozitar, ca să presteze. Acesta nu este dator a libera prețul, până când părțile nu au căzut de acord asupra chestiunii, căruia dintre dânșii i-se cuvine, ori până când instanțele judecătorești nu au statuat în mod definitiv asupra validității ori nevalidității contractului aleatoric, în baza căruia a fost depozitat prețul, că executare prealabilă a contractului.

În virtutea rânduelilor art. 130 din Pc. acțiunea urmează deci a fi de forma admisă.

În fond se va examina, cari sunt condițiunile, sub cari contractul aleatoric, așa numit pariu, poate fi privit ca valid?

În privința aceasta se vor observa numai rânduelile C. c. a., căci jurisprudența noastră, care s-a inspirat foarte mult din dreptul civil austriac, în chestiunea aceasta se departează dela principiile acestui sistem de drept.

Atât doctrina, cât și diferitele legiuiri, sunt de comun acord, că contractele aleatorice, neservind scopurilor economice, sunt superflue în circulațiunea de toate zilele. Fiindcă contractele de categoria aceasta pot aduce prejudiții simțitoare celor ușuratici și nesocoliți și pot molipsi și pe cei cu caracter firm, toate legiuirile au luat măsurile cuvinte, ca să împiedece fraudă, ce se poate comite cu atari contracte și impun părților atari formalități la încheierea acestora, cari se servească de cheazăsie, ca părțile numai după o cumpănire și determinare serioasă au intrat întrun atare raport de drept.

C. c. a. în privințele acestea nu lasă nimic de dorit. În ce privește în special contractul aleatoric, așa numit pariu, acela în sistemul dreptului civil austriac numai atunci este recunoscut de valid, dacă a fost încheiat cu buna credință, dacă părțile până la finea raportului juridic, creat prin acela, au fost loiale obligamentelor luate, și dacă nu este prohibit, pretențiunea supra prețului. Însă și în cazul prezenței acestor condițiuni, numai atunci poate fi valorificată înaintea instanțelor judecătoreșii, dacă prețul a fost depozitat și nu numai promis, adică dacă contractul a fost în prealabil executat, urmând ca în caz de litigiu să se statueze numai asupra validității contractului și în caz de nevoie asupra datorinței depozitarului de a răspunde prețul.

Prima condițiune a validității contractului aleatoric este așa dară aceea, că părțile atât cu ocaziunea încheierii contractului cât și sub durată raportului de drept, creat prin aceasta, sa nu fi dovedit atitudine frauduloasă, fraudă la categoria aceasta de contracte putând consista ori în aceea, că partea care a câștigat pariul, la încheierea contractului a fost sigură de rezultat, dar a tănuit faptul acesta celeilalte părți, ori în aceea, ca — contrar convențiunei — a influențat asupra rezultatului, producând prin acțiuni ilicite, adică făcând că întâmplarea, supra căreia sa încheiat pariul, să se producă, ori să nu se producă.

O atare parte contractantă ar fi, prin fraudă, de rea credință, ceace ar atrage după sine nevaliditatea pariului.

Prohibit este acel contract de pariu, care ar impune vreuncea dintre părți o acțiune interzisă de lege, ori omiterea unei datorințe, impusă de lege, faptul însă, asupra căruia s'a încheiat pariul, (de exemplu,

ca cineva este paricid) poate fi ilicit.

Rezultă din acestea, că în noțiunea pariului reglementat de C. c. a. pondul zace pe aceea, că întâmplarea, asupra căreia s'a încheiat pariul, să fie de fapt nestiută, dupăcum s'ar putea deduce din prima propozițiune din textul art. 1270, ci pe aceea, ca părțile atât la încheierea contractului, cât și sub durată raportului de drept, creat prin acela, să fie de bună credință, să nu influențeze prin acțiuni volnice și neiertate asupra rezultatului și contractul se nu fie prohibit.

Se învederează această din propozițiunea a două din textul art. 1270, C. c. A. în senzul căreia partea câștigătoare, care a fost sigură de rezultat, adică căreia nu i-a fost nestiută întâmplarea, asupra căreia s'a rămășit, numai în cazul acela își poate valorifica pretențiunea asupra prețului, dacă nu a tănuit faptul acesta celorlalte părți; în cazul contrar pariul este nevalid. Dacă partea, care a pierdut pariul, a fost sigură de rezultat și a tănuit faptul acesta, se privește ca și când ar fi donat părții câștigătoare prețul depozitat.

Deci dacă partea câștigătoare nu a tănuit celeilalte părți, că este sigură de rezultat, și partea pierzătoare, din incapacitate, ori nedumerire, totuși s'a rămășit și a rămas pe lângă afirmațiunea sa, pariul este valabil și partea pierzătoare trebuie să supoarte urmările încapășinării sale.

Ce s'a întâmplat în speță?

Părțile au discutat asupra sumei de bani tarlași rezultați din tovarășia de oi, care a existat în anul 1920—1921 între reclamanți fratele pârâțului și reclamantul a afirmat, că suma aceasta a fost de 1920 lei. Pârâțul a tras la îndoială veracitatea afirmațiunilor reclamantului și s'a rămășit cu acesta, depozitând fiecare 1000—1000 lei la mâinile depozitarului Marcu Ioan cu aceea, că acela va fi în drept a ridica prețul dela depozitar, a cărui afirmațiune se va dovedi de adevărată.

Reclamantul și-a dovedit momentan veracitatea afirmațiunei sale, arătând pârâțului cărticica sa, purtată asupra tovarășiei, în care au fost introduși 1920 lei ca bani tarlași.

Dacă între părți nu s'ar mai fi întâmplat și altceva, adică dacă părțile, după ce au depus prețul și reclamantul și-a dovedit veracitatea afirmațiunei sale, nu ar fi continuat a se rămăși, pariul din chestiune ar fi nevalid, căci reclamantul la încheierea contractului a tănuit pârâțului, că este sigur de rezultat. Fiindcă însă pârâțul, după ce reclamantul i-a arătat cărticica sa și i-a dovedit, că afirmațiunea sa corespunde adevărului, a declarat că, afirmațiunea aceasta numai atunci o primește de corespunzătoare adevărului, dacă și în cărticica sa vor fi introduși 1920 lei, ca bani tarlași, reclamantul nu poate fi învinuit de purtare frauduloasă, iar atitudinea pârâțului urmează a fi privită, ca izvorită din încapășinare ori nedumerire, din cari circumstanțe se vedește validitatea pariului în litigiu și dreptul reclamantului la preț.

Având așa dară în vedere că acțiunea din speță întrunește toate condițiunile prescrise de art. 130 din Pc.

Considerând că atitudinea reclamantului nu poate fi privită ca frauduloasă:

Considerând că pârâțul numai din încapășinare, ori nedumerire, s'a rămășit și după ce reclamantul i-a arătat ca este sigur de rezultat,

Considerând ca pariul în litigiu nu poate fi privit ca prohibit.

Considerând că așa fiind:

Acțiunea ca fondată a urmat să fie admisă.

Partea sentinței referitoare la cheltuielile de judecată se bazează pe art. 424, 425 din Pc.

Mercurea, la 25 Maiu 1923.

Dr. Sfelcu mp.

șef jud., consilier de curte de apel

Tribunalul Sibiu

(Aceași speță în Apel)

Nr. C. a. 1515/9—25.

In numele legiilor

Tribunalul Sibiu în procesul intentat de reclamantul Ghișe Dumitru reprezentat prin Dr. Moise Stănesc contra pârâtului Radu Constantin reprezentat prin Dr. Ernest Kabdebo pentru 1000 Lei înaintea Judecătoriei de ocol Miercurea și rezolvat acolo prin sentința dată la 25 Mai 1923 cu Nr. C. 1177 5—922 în urma apelului înaintat de pârât la 6 Iunie 1923 cu Nr. C. 1177/1923/6 și în baza desbaterei orale terminate la 7 luna Decembrie 1923 a dat în ziua mai sus arătată următoarea.

Sentința:

Tribunalul reformează sentința instanței prime, respinge pe reclamant cu acțiunea.

Motivare:

Reclamantul a intentat proces contra pârâtului pentru stabilirea validității contractului aleatoric, rămășag, intervenit între dânsul și pârât în Poiana în vara anului 1922 asupra afirmațiunii sale, că din tovarășia de erant de oi dintre dânsul și fratele pârâtului au rămas 1000 lei, bani țârlaşi, adică de împărțit între tovarăși: și că suma aceasta a fost introdusă ca atare și în libelul purtat asupra tovarășiei de pârât.

Judecătoria de ocol Miercurea sub Nr. C. 1177/5 925 a dat sentința în ziua de 25 Mai 1923 admitând acțiunea și valabilitatea rămășagului. Sentința judecătorească a atacat-o cu apel pârâtul cerând reformarea și respingerea acțiunii. Reclamantul intimat a cerut confirmarea sentinței de prima instanță și obligarea apelantului la cheltueli de apel. Intrând în desbatere fondului părțile au expus sentința atacată împreună cu considerentele de drept precum și rezultatul procedurii de probă dela prima instanță după care au desbătut cauza în limitele cererii și contra cererii de apel.

Tribunalul:

Având în vedere actele din dosar și susținerile părților.

Având în vedere, că potrivit art. 130 pc. se poate înainta acțiunea pentru stabilirea existenței sau neexistenței unui raport juridic, precum și pentru stabilirea judecătorească, că oarecare act este adevărat sau nu, dacă se constată de necesară aceasta stabilire, pentru asigurarea stărei de drept a reclamantului față de pârât.

Cu alte cuvinte se poate intenta acțiunea pentru recunoașterea unui drept, care să poată fi valorificat în justiție față de pârât sau să aibă consecințe juridice.

Considerând deci că legiuitorul a vrut prin acest articol să evite intentarea proceselor, cari n'au nici un scop.

Considerând, că prin acțiunea de față, reclamantul dorește să se stabilească de judecată, că prinsoarea indeplinește condițiunile legii ca se fie valabilă, cu alte cuvinte ca pârâtul să nu aibă acțiune în repetire în cazul când s'ar fi achitat pariul intervenit între el și pârât.

Considerând însă chiar dacă s'ar stabili judecătorește că pariul a fost făcut de bună credință și ar îndeplini elementele cerute de lege, ca el se fie valabil, totuși conform alinativului ultim din art. 1271 C. c. a. pârâtul nu poate fi obligat prin judecată la plățirea prefului, deci reclamantul n-ar avea acțiunea contra pârâtului.

Că astfel fiind lucrul, acțiunea reclamantului prin stabilirea valabilității contractului de prinsoare, ne asigurând o stare de drept reclamantului ce ar putea fi valorificată în justiție urmează a fi respinsă ca neadmisibilă.

Că față de acestea considerente de drept, greșit prima instanță a admis acțiunea și a trebuit a fi admis apelul și respingerea acțiunii.

Cheltueli de prima instanță și apelul au fost statorite pe baza art. 425 și 500 din procedura civilă. Sibiu, la 7 Decembrie 1923.

Pres. L. Petrescu

Dr. Chirion Bânda,
judecător Referent.

Notă. Contractele de noroc, specii ale contractelor aleatori sunt rău văzute de legiuitor. Codul civil român prin disp. art. 1636 refuză ori ce acțiune pentru valorificare unei creanțe ce ar rezulta dintr'o astfel de convențiune. Motivul este că în general aceste convențiuni constituiesc mijloace de speculațiune sau de înbogățire fără cauză, caci fără a atinge prevederile legii penale, totuși de cele mai multe ori ating în mod direct morală publică. De aceea nici în dreptul civil român, nici dispozițiile codului civ. austr. nu le acordă o sancțiune civilă — căci caracterul ori cărei obligațiuni civile este tocmai înprejurarea, că obligațiunile ce nasc din ele sunt prevăzute cu acțiunea necesară pentru validarea fondului dreptului înaintea justiției.

Trebuie să remarc însă că doctrina ambelor legiuri, le recunosc însă oarecare elicacitate, cu deosebirele pe care le vom semnala mai jos. Le consideră anume drept obligațiuni naturale, cari sunt caracterizate tocmai prin aceea că deși obiectul lor nu este considerat ca nelicit pentru a fi nule de drept, totuși le refuză sancțiunea acțiunii, pentru a putea fi însă executate voluntar de debitor, care după executare nu va mai avea conditio indebiti decât în caz, de viciu de consimțământ (art. 1638 rom.). Singura diferență însă pe care doctrina și jurisprundența română o face între obligațiunile naturale și cele izvorâte din contractele de noroc, este că aceste din urmă nu pot fi nici novate

și nici sunt susceptibile de a fi întărite printr'o cauțiune valabilă, căci în cazul acesta creditorul, în disprețul legii, ar parveni să se facă plătit, atunci când totuși legea îi refuză acțiunea.

Legiuirea austriacă însă este mai largă și mai generoasă față de aceste contracte. În anumite condițiuni ea le admite oarecare eficacitate. Condițiunile cerute de c. c. a. pentru ca contracte de noroc (pariu) să fie generatoare de obligațiuni sunt: 1. Să nu aibă un obiect ilicit, căci în acest caz ele în baza art. 878 c. c. a. vor fi nule; 2. Cu ocazia încheierilor să nu se fi întrebuintat manopere dolosive. Ce se înțelege prin manopere dolosive (sau *viclenie* cum zice textul art. 1270)? Sunt acele fapte cari deși cunoscute de o parte în ceea ce privește existența faptului sau siguranța lui în producerea rezultatului sau cunoștința de mai înainte a rezultatului pariului, rezultat pe care însă îl ascunde celeilalte părți contractante, totuși nu-i comunică aceste științe, lasând-o în dubiu asupra existenței lor. C. c. a. asimilează aceste fapte, faptelor care constituiesc viciile de consimțământ — eroarea și dol — și în consecință potrivit disp. art. 869 și urmatori face ca convențiunea lovită de un astfel de viciu să fie nulă.

Atunci însă când condițiunile mai sus specificate sunt îndeplinite, aceste convențiuni (al căror obiect e licit și părțile sunt de bună credință) sunt permise și deci sunt obligatorii. Totuși și în acest caz legea le consideră ca pure obligațiuni naturale (art. 1271) deoarece numai cele două condițiuni întrunite încă nu le poate da toată eficacitatea, fiind lipsite de sancțiune. În adevăr Curia prin Decizia C. 86 din 8 Aprilie 1886 (Decizia No. 9076) a decis că „deși convențiunile de pariu în legile austriace nu sunt oprite, totuși creanțele rezultate din astfel de pariu nu pot fi valorificate în fața justiției“ ... iar Curtea de Apel din Budapesta prin Decizia din 30 August 1886, aprobată de Curie a decis că „nici valorificarea creanței derivată din convenție de pariu și nici cererea de restituirea sumei deja plătită nu poate forma obiectul cererei înaintea justiției“ evident pentru că fiind obligații naturale nu sunt înarmate de acțiune.

Ca ori ce obligațiune naturală ea există însă prin sine însăși. Existența sa nu poate fi contestată, derivând din echitate sau din conștiință sau chiar dintr'o datorie de onoare. Faptul de a nu avea acțiune nu-i ridică totuși caracterul de obligațiune. Am văzut că numai

în cazul când obiectul e nelicit sau s'a întrebuintat viclenie, numai în acel caz, legea în baza principiilor generale le refuză existența. *Deci justiția nu ar putea să refuza constarea existenței unei astfel de obligațiuni, nici un text și nici un principiu neopunându-se la aceasta. Ceia ce justiția va refuza este validarea pretențiunilor ce izvoresc din ea, adică obligarea silită la plata prețului, care ar fi datorit în baza unei astfel de convenții.*

De aceea, nu ca o condiție de validitate, dar ca o condiție de eficacitatea executării art. 1271 din C. c. A. prevede că pentru ca o astfel de convențiune să oblige și deci pentru a putea fi consfințită și de justiție trebuie „ca prețul convenit să fie nu numai promis, ci în realitate plătit sau depus“. În acest caz executarea fiind benevolă, obligațiunea naturală s'a transformat într'o obligațiune civilă și prețul plătit sau depus, nu mai poate fi repetit de parte. În acest sens a decis și Curia: „În cazul când în urma unui pariu partea a depus suma în mâna unei terțe persoane și aceasta a plătit-o părții câștigătoare, partea care a pierdut pariul nu mai poate cere restituirea (Curia maghiară. Decizia No. 7861 din 87 Februarie 1889). Suma ar putea fi repetită numai în cazul când cu ocazia plății s'ar fi exercitat oare cari fapte, cari ar constitui vicii de ale consimțământului: „Deoarece — zice deasemenea Curia — suma a fost plătită benevol de partea care a pierdut pariul, prețul nu-l mai poate cere înapoi decât în cazul când ar exista o constrângere morală“ (Decizia C. 7862—1889).

În speța mai sus reprodusă reclamantul a cerut ca judecata să constate validitatea convențiunei de pariu, ceea ce judecătoria a-și admis. Constatând că această convențiune neavând nimic ilicit poate fi stabilită de existența, în baza art. 130 din Pr. civ. Tribunalul a admis apelul și a respins acțiunea. Credem că soluția Tribunalului Sibiu este greșită și anume din motivul că confundă două noțiuni cari sunt distincte: existența unei obligațiuni în raport cu terții și posibilitatea de încasare față de parte, chestiune care nu era în litigiu. Scopul urmărit de art. 130 din Pr. civ. este tocmai de a constata existența unui drept, independent de executarea lui imediată, căci, dacă executarea ar fi posibilă acțiunea ar fi putut fi exercitată nu în baza art. 130, ci în baza unei acțiuni directe, care să fi tins la obligarea directă a debitorului.

Tribunalul și-a motivat soluția pe faptul că pârâtul nu ar putea fi obligat prin jude-

cată la plătitrea prețului. Uită însă Tribunalul două lucruri: 1. că nu plata a cerut-o reclamantul prin acțiunea sa, ceea ce înadevăr nu ar fi fost posibil și 2. că plata fiind deja efectuată prin depozitarea ei în mâinile unci terțe persoane principala obiecțiune pe baza căreia a respins acțiunea era inexistentă. Obligațiunea era deja îndeplinită de părât și deci conform jurisprudențelor mai sus citate, părâtul nu mai avea nici o obiecțiune de opus, din moment ce convențiunea nu avea nimic nelicit în ea și stabilirea existenței convențiunii era necesară numai ca reclamantul să poată cere plata prețului din mâna terțului depozitar și nu plata de la părât. Nu discutăm aici dacă reclamantul a ales calea cea mai eficace pentru a-și valorifica pretenția; căci desigur din punct de vedere practic ar fi fost mai util de a se introduce acțiunea direct contra terțului în contra căruia ar fi avut o acțiune isvorâtă din mandat; că părâtul figurând în proces doar pentru ca sentința să-i fie opozabilă. Pe această cale s'ar fi înlăturat și singura obiecțiune a Trib., deși pe altă cale s'ar fi ajuns tot la validarea convențiunii de pariu, fără însă a se pronunța direct. De aceea suntem de părere că deoarece acțiunea are de scop constatarea convențiunii, care obligă în sensul art. 1271 și ca se validează pentru a fi opusă terțului, soluția judecătorei Miercurea este cea juridică.

V. Pastia,
judecător Trib. Cluj

Inalta Curte de Casație și Justiție

Secțiuni Unite

(Vezi Decizia No. 11—924 în No. 8 Ard. Juridic).

Observațiuni. Suprema instanță de judecată, investită prin art. 103 din Constituție cu controlul constituționalității legilor ordinare, prin decizia ce adnotăm, în primul caz dela promulgarea noii Constituțiuni și pentru prima dată dela Unire încoace, a pronunțat neconstituționalitatea unei legi, interesând provinciile unite cu fara mamă.

Această decizie a Inaltei Curți de Casație, pe lângă importanța sa juridică, își are o neprețuită valoare din punctul de vedere general de Stat, pentru statornicirea unității Statului și pronunțarea regimului legal existent în provinciile unite la promulgarea Constituțiunii, reparând greșeala extraordinară, comisă de puterea legislativă, la propunerea nesocotită a unui departament ministerial, de a crea în toate provinciile unite o „stare de ex lex“.

Inalta Curte prin această hotărîre a restabilit legalitatea și a liniștit valurile de extraordinară nemulțumire, provocate prin legea în chestiune, declarată de către Inalta Curte neconstituțională și inaplicabilă.

Speța, care a provocat această prețioasă decizie, este următoarea:

D-l Alexandru Onaciu, a fost peste 35 ani magistrat înainte de Unire și mai precis vreo 12 ani consilier la Curtea de Casație (Curia regească din Budapesta, unde era un prețuit sprijinitor al justițabililor români), de unde cu puțin înainte de Unire ajunge la vârsta de a trece la pensie.

După realizarea idealului național prin unirea provinciilor desrobite, când fiecare element de valoare al neamului românesc era indispensabil pentru noua organizare a Statului, Consiliul Dirigent a făcut apel la d-l Onaciu, să-și ofere serviciile Statului român, ceea ce românul desrobît nu putea să refuze și el a primit să fie numit Președinte la Curtea de apel din Cluj, secțiunea penală, cu recunoașterea tuturor drepturilor avute și a timpului servit.

În această înaltă demnitate de magistrat servește, până când prin Inaltul Decret Regal No. 547 din 22 Februarie 1921 este pus la retragere pentru regularea drepturilor la pensie, fără însă a fi dispensat de serviciu. În această situație, prin ordina cu No. 12391—1921 VI. al Ministerului de Justiție, Directoratul general din Cluj i se achită întreg salariul, adausele de scumpete, sporul familiar, chiria, cu un cuvânt toate retribuțiunile gradului și funcțiunii sale, în conformitate cu § 26 al legii 65 din anul 1912.

Toate aceste retribuțiuni i se plătesc până la 14 Iulie 1923, când vine ordinul No. 85598—1923 al Ministerului de Finanțe, prin care i se oprește achitarea retribuțiilor și i se acordă numai un avans de 1250 lei lunar.

D-l Onaciu face recurs la secția III-a a Inaltei Curți, unde mai sosiau zeci de atari recursuri a altor pensionari la fel nedreptățiți.

Pe când aceste recursuri erau în curs de judecată, Ministerul de Finanțe, ca să scape de urmările acestor recursuri, propune și parlamentul votează legea în chestiune, având următorul text:

„Până la unificarea legilor de pensii din teritoriile alipite cu legea generală de pensii din vechiul regat, rămâne în suspensie aplicarea dispozițiilor de legi relative la pensii în teritoriile alipite.

Se vor acorda însă avansuri în contul pensiunii ce s'ar cuveni funcționarilor Statului sau urmașilor acestora, cari au servit Statul în teritoriile alipite“.

Opunându-se de către reprezentanții ministerului această lege în decursul procedurii, de mai înainte intențate, a trebuit să atacăm această lege, ca fiind contrară cu art. 137 din Constituțiune.

Textul referitor al art. 137 este citat în considerentele deciziei.

Deci s'au menținut în vigoare în interesul continuității de drept și a unei evoluții pașnice și lente în unificarea legislativă, legile vechi, pe cari nu le pot nici suspenda, nici derogă, decât legi noi de unificare și cari să fie în armonie cu principiile constituționale.

Continuitatea de drept și menținerea legilor existente în momentul Unirii — afară de cele contrare situațiunii noi de stat — a fost respectată de toate dispoziții legale dela Unire și până la noua Constituțiune.

Prin decretul-lege 3651/1918 din 11 Decembrie, să ia act de hotărîrea Adunării naționale dela Alba-Iulia și prin decretul-lege 3632/1918 se încredințează Consiliului dirigent exercitarea activității publice a Statului, afară de cele rezervate guvernului Central în interesul unității de Stat.

Prin decretul No. 1. al Consiliului dirigent, se dispune menținerea în vigoare a legilor existente, aceasta în interesul continuității de drept și pentru a înlătura o sguđuire socială în timpurile turburi ale revoluțiunilor europene. Intre aceste legi a fost și legea 65 din 1912, despre pensionarea funcționarilor publici. Despre aceasta dispune în mod special ordonanța No. 843 - 1919.

În speță fiind vorba de un magistrat, situația acestuia se judecă după legea IV. din 1869 și legea VIII. din 1871.

Cu ocazia desființării Consiliului dirigent prin decretul-lege 1462 din 4 Aprilie 1920, s'au recunoscut toate numirile făcute de Consiliul dirigent și egale cu alte numiri valabile de funcționari ai Statului, iar în art. 5 s'a dispus, că funcționarii din teritoriile alipite își vor păstra drepturile câștigate în ce privește regularea drepturilor la pensie.

Aceasta era situația la gălă a funcționarilor la promulgarea Constituțiunii noi, care prin art. 137 a consfințit acest regim legal și l-a menținut în vigoare.

Legea pensilor funcționarilor (articolul de lege LXV. din 1912) dispune, că funcționarul își primește leafa întregă și toate retribuțiunile, ce le avea în ultima lună de funcționare până la pensionarea efectivă, adică până la ordonanțarea pensiunii.

În Transilvania deci, nu se poate ca un funcționar să fie pus în retragere pentru regularea drepturilor la pensie, să i se sisteze leafa și apoi să alerge luni ori chiar ani de-a rândul până la ordonanțarea pensiiei, suferind între timp cele mai mari mizerii, după o viață întreagă muncită în serviciul Statului.

Evident, că regimul din provinciile unite este mai drept, mai uman și credem, că va fi legiferat în noua lege a pensilor pentru întreaga țară.

Dealtcum începutul bun l-a făcut d-l ministru al Justiției, care în noua lege de unificare și reorganizare judecătorească, prin art. 137, consfințește pentru toți magistrații puși la retragere dreptul la salariul funcțiunii ce a ocupat până la noua lege de pensiuni.

Înscrierea acestui principiu în noua lege a pensilor pentru toți funcționarii, va provoca între toți acești servitori emeriți al Statului cea mai mulțumire și grațitudine pe care a provocat-o în Transilvania și celelalte provincii desrobite, decizia Înaltei Curți de Casație.

Dr. Laurențiu Oanea
Avocat.

(Pandectele Române
Cact II—925)

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

Judecări, Tribunale și Curți de Apel din Ardeal

Intretinere de copil. Când din elementele de fapt se constată, că între reclamantă și pârât au existat raporturi de cohabitație un timp determinat; iar de la întreruperea acestora și până la nașterea copilului n'au trecut mai puțin ca 180 zile și nici mai mult ca 300, prezumpția de părinte natural al copilului este admisibilă conf. art. 163 C. C. A.

Conform art. 166 și 167 C. C. A. acțiunea reclamantei contra pârâtului concubin prezumat tată natural al copilului este admisibilă. Asemenea și execuția provizorie pentru ratele scadente de la nașterea copilului până la terminarea procesului și cheltueli de judecată conf. art. 415 și 425 pr. civ.

(Sent. N. C. 145—1923 Judecat. ocol Teregova. I. Răiculescu, judecător.)

Acțiune de desdăunare conf. art. 5 pr. p. exercitată pe cale civilă. Cel păgubit pe calea furtului săvârșit în dauna sa de către un minor, renunțând la plângerea penală în schimbul unei sumi de bani, o astfel de tranzacție este nulă. Acțiunea publică aparținând procurorului conf. art. 323 și 42 pr. p. iar vătămăturii numai, dacă e stăpân și numai dacă procurorul a renunțat, ceace nu se știe, tranzacția neadmisibilă și contrară ordinii publice (art. 878 C. C. A.)

Or, căzând învoiala dintre înfractor și păgubitul care îi cere executarea pe cale judecătorească civilă, reclamantul păgubit are totuși acțiune pentru daune conf. art. 5 pr. p. și o exercită cu succes contra tutorului minorului înfractor în fața judecății civile care o admite, administrând probe conf. art. 270 și 368 pr. c. (Sent. N. C. 2625—1924 Judecătoria ocol Gheorgheni. I. Economide, judecător.)

Acțiune publică exercitată de vătămătură stinsă pe calea judecării. Când la o infracțiune dintre acele a cărei exercitare este în mâna părții lezate (delict de loviri simple) au conlucrat ca coautori doi înfractori, partea vătămătură nu poate retrage plângerea numai pentru unul, acțiunea publică trebuind stinsă și pentru cel al doilea coacuzat conf. art. 115 și 116 c. p.

Constatăndu-se că vătămatura a fost bătută de X și Y, ca coautori; iar înaintea judecătorului își retrage plângerea contra lui X, menținând-o contra lui Y; judecătoria conf. art. 326 p., 3 pr. p. a pronunțat achitarea lui Y, pentru că există și contra acestuia o cauză care împiedică cursul acțiunii publice. (Sent. N. P. 2219—1924 Judecătoria Teregova. Răiculescu, judecător.)

Sequestru. Uzinele electrice Ditrău având contract de furnizarea electricității pe 25 ani, Comunei Ditrău, pentru pretenții bănești a întrerupt executarea contractului, ridicând generatorul fără veste.

Reclamanta Com. Ditrău odată cu acțiunea, cere aplicare de sechestrul asigurător conf. art. 237, leg. LX 1881 pe restul de mașini a pârâtei Uz. elect. Ditrău.

Judecătoria a admis sechestrul cerut contra opunerilor pârâtei uz. electr. motivând:

a) există în litigiul dintre părți un drept de creanță — *personal ad rem* o pretenție bănească contra pârâtei (art. 227 și 237 al C. l. LX 1881 vezi Cantac. Vol. I, pag. 35);

b) obiectul dreptului *electricitatea* este în comerț, posibil și determinat, res corporalis și consumptibil (art. 292, 286 și 301 C. C. A.);

c) există act privat între părți recunoscut și executat de pârâtă (art. 883 C. C. A.) oprirea din execuție de către pârâtă pe motiv de pagubă ... *nemo auditur turpitudinem suam alegans*; iar dacă abonații nu-și achită în întregime taxele aceasta nu e opozabil fiind *res inter alias acta*;

d) admis sechestrul și pe motivul de necesitate practică oprindu-se transportul mașineriilor, evitându-se spese și în vederea soluționării litigului comuna nepunând rămâne în întunec. (Dec. N. 637/1924. Judecătoria Gheorgheni. I. Economide, judecător.)

Contracte. Interpretare. Deși contractul de în-

chiriere dintre soți pe mai mult de 3 ani nu este valabil conf. legii VII 1886, art. 22, decât dacă este încheiat în fața notarului public.

Când un altfel de contract pe cale privată conține o clauză prin care soția se obligă a da contract și în fața notarului public pe șase ani, nu are a fi considerat ca valabil numai pe 3 ani, dar este un act ce are lărie ca obligație sinalagmatică, care va fi considerată ca atare și atrage obligația soției ce a consimțit la o asemenea clauză, să dea contract notarial public soțului pentru durata pe 6 ani și să sufere înțabularea dreptului de chire pe acest termen asupra imobilului proprietatea ică conf. art. 885, 887, 914, 915 și 917 C. C. A. prin puterea de apreciere a instanței.

Soția lui X intență proces contra soțului sau X și cere anularea contractului de închiriere dat acestuia pe cale privată și pe timp de șase ani, pe motiv că nefiind contractul autentificat în fața notarului public, un astfel de contract este vișiat conf. legii VII 1886 și nu e valabil nici pentru 3 ani.

Părătul soț X pe cale de acțiune reconvențională opune că dacă contractul este nul ca formă, în fond este valabil ca convenție, de oare ce prin clauza de la punctul IV, soția s'a obligat expres a consimți și la darea unui contract pe timp de 6 ani și în fața notarului public.

Respins acțiunea soției, admis cererea reconvențională a soțului cu spese conf. art. 425 pr. c. (Sentința N. C. 3000—6/1924 Jud. ocol Gheorgheni. I. Economide, judecător.)

Competință. Conf. art. 12 din Constituție și art. 292 leg. jud. din Iulie 1924, care creiază Trib. Făgăraș cu începere de la Ianuar 1925 cu circumscripția fixată prin Decret Regal 4082—1924, acest tribunal are a judeca toate cauzele penale ce au luat naștere pe teritoriul său, fără considerare dacă sunt sau nu pendente înaintea Trib. Brașov și în ce stadiu de judecare se află.

Art. 274 pr. p. având o aplicare strictă și limitată la cazurile prev. de art. 16, al 3 pr. p., nu poate fi extins când o lege ulterioară crează un nău tribunal fără un text precis în acest senz. (Incheierea N. 2057/1924 Trib. Brașov. V. Purdilă, președ. de senat. Baiulescu, judecător.)

Acțiune penală stinsă. Acela care este îndreptățit a face denunț penal contra unui infractor la care s'au găsit prin percheziție domiciliară obiecte proprietatea sa, chiar dacă amenință pe acel infractor cu denunțare penală către autoritățile represive și obține astfel ca preț al făcerii oarecari avantaje materiale, nu comite delictul santajului (art. 150 c. p.); de oarece prin o astfel de amenințare cu denunț a intenționat asigurarea pretenției lui legale și periclitare prin fapta penală săvârșită de infractor.

Stinsă conf. art. 264 pt. 6 pr. p. acțiunea publică ridicată contra lui B., că a obținut dela G. în casa căruia s'au găsit la percheziția jandarmilor obiecte de a le lui B. (5 polițe în valoare de 20.000 lei). (Incheierea N. P. 209/1925 Camera de acuzare trib. Alba-Iulia V. Constantinescu președ., Pr. Popescu jude raportor).

Donațiune. Testament. Corectare pe cale judecătorească. Este admisibilă în totalitate acțiunea făcută

pe cale judecătorească de către un erede, care cere să i-se recunoască dreptul de proprietate asupra unei averi imobiliare lăstate lui de către decujus, printr'un act perfect de donațiune, făcut în favoarea sa de către defunct cu mult înainte de moarte și când se constată, că acel defunct făcând și un testament posterior recunoaște și cu această ocazie valabilitatea în întregime a acelei donațiuni anterioare făcute în favoarea celui donatar.

Când se constată valabilitatea unei donațiuni făcute de defunct în favoarea unui cumoștenitor, acesta nu mai poate dispune prin testament ulterior asupra părții din avere astfel donată și a face ca obiect lăsamăntar și averea sau parte din averea anterior donată reclamantului (moștenitor) donatar.

Dacă instanța sesizată cu o astfel de acțiune se convinge din scripte, că la înțabularea averei nemışcătoare, câștigată de reclamantul donatar s'a comis o eroare înțabulându-se în C. F. nemışcătorul numai pe jumătate; iar drept la înțabulare exista pentru reclamant atunci asupra întreg nemışcătorului obiect al donațiunei, rectifică eroarea, recunoscându-i drept la totalitatea imobilului cu înscrierea ca atare în C. F.

Admis acțiunea reclamantului M. P. contra părătului său frate M. F. pentru drept de proprietate pe care-l obligă a da act potrivit de înțabulare cu drept de proprietate asupra imobilelor din C. F. etc. și cheltueli de proces.

Obiectul procesului a fost, că imobilul din C. F. 566 a fost din greșală considerat ca lăsamăntul defunctului M. I. și pe nedrept predat părătului său frate M. F., deoarece acest imobil l'a câștigat în baza unui act de donație din 1915 dela defunctul mort în 1920 și după ce în Ianuarie 1919 acelaș decujus înfărise donația cu ocazia făcerii testamentului cu declarația, că fiul său M. P. este deja îndestulit cu imobilele predate lui. Ce va rămâne la la moartea lui să fie al fiului său M. F.

Opunerea lui M. F. Afirmarea, că la desbaterea succesiunei înaintea notarului public a intervenit între el și reclamant un partaj de comun acord, înțelegându-se ca imobilul acțional să formeze obiectul partajului și că recl. M. P. a renunțat la donațiune. (Sentința N. C. I. 3518 1923 Trib. Oradea-Mare Preș. C. Nesselrode redactor al sentinței).

Nota. Nici dispozitivul și nici motivarea sentinței nu amintesc nici un text de lege. Regiunea de drept eulmăiar maghiar?

Competința numai a trib. militare în infracț. conf. art. 2 l. XL1914 în zona stării de asediu. Conform art. 3 din decretul-lege din 1 Iulie 1918 relativ la starea de asediu, tribunalele militare sunt chemate a cerceta toate crimele și delicturile contra Constituției, siguranței statului și contra ordinii publice, prevăzute în art. 167—227 cod. penal român, în care intră și art. 183 și următ. din codul penal român, privitor la ultrajul autorităților sau violențele împotriva autorităților, din legea pentru protecția autorităților din codul penal ungar, ce se aplică în Transilvania, oricare ar fi calitatea autorilor principali și a complicilor, fie militari, fie civili.

Considerând, că prin decretule No. 131 din 16 Ianuar 1923 (Monit. of. 26 Ian. 1923) și No. 853 din 14 Martie 1924 (Monitor of. din 31—III 1921) pe teritoriul circumscripției Curții de Apel Oradea-Mare este decretată starea de asediu; Având în vedere, că în virtutea legii promulgată la 4 April 1924 și publi-

caută în Monitorul Oficial No. 28 din 12 April 1924 în fața tribunalelor militare, din întreaga țară, este în vigoare codul penal român din vechiul Regat și codul de justiție militară român.

Ca așa fiind corect Tribunalul Sighetul-Maramureșului și a declinat compelița deși n'a arătat motivele deciziei sale, iar ca urmare recursul acuzaților a trebuit respins ca nefondat. (*C. Apel Oradea-Mare, deciz. No. 6702-12-1925 din 12 Martie 1925. Președinte: A. Ilie, președinte de senat; Raportor: Valente Ionescu, consilier.*)

Respins recursul făcut de acuzați contra deciziei No. P. 1992-9-1923 a tribunalului Sighetul-Maramureșului.

Speculă. Neretroactivitate. Dacă în materie penală neretroactivitatea este regulă, urmând ca în ce privește încriminarea și pedeapsa să se aplice textul formal care dispune pedeapsa cea mai ușoară pentru înfractor, sub raportul procedurii însă, nu găsim nici un text formal.

Doctrina și jurisprudența însă s'au pronunțat, că dacă în ce privește pedeapsa, autorul unei infracțiuni comise sub imperiul unei legi, și judecat în timpul aplicației altei legi, are un drept câștigat, nu tot astfel este cu formele procedurale, unde legea cea nouă își întinde puterea sa retroactivă asupra tot ce privește: organizarea, compelița și procedura de urmat.

Prin urmare, în speță, infracțiunea pentru care apelantul a fost condamnat, deși comisă sub o lege anterioară, totuși fiind judecată sub legea actuală a speculei, conform art. 32 al. 3 și 41, hotărârea condamnatore este fără drept de apel dacă pedeapsa pronunțată de judecătorul de ocol este numai amenda, care nu depășește suma de 5000 lei. (*Trib. Mercuria-Ciuc, sent. pen. 472 din 31 Aug. 1923, Preș. dlui V. N., Apostolescu, prim. președ. și redactorul sent.*)

Schimbarea valorii interne a monedei și clauzula: „rebus sic stantibus“. Conform normelor de drept în vigoare, scăderea valorii interne a mijlocului de plată, moneda țării, merge totdeauna pe riscul creditorului, iar nu a debitorului.

Reclamantul are câștig de cauză astăzi contra pârâtului cu care a încheiat un contract cu clauză penală în 1912 și prin care a hotărât de comun acord o anumită sumă de bani și într'un anumit fel de monedă, ce trebuie să plătească pârâtul reclamantului în caz când înainte de termenul stabilit pârâtul ar deschide în localitate un magazin similar celui vândut reclamantului. Clauza călcându-se, reclamantul nu poate prelinde astăzi să i-se plătească de pârât suma în felul de monedă stabilit atunci, conform principiului stabilit.

Reclamantul nu poate cere cu succes obligarea pârâtului la plata sumei ce să reprezinte astăzi valoarea internă ce avea la data încheierii suma fixată de ei la încheierea contractului, nici chiar dacă s'ar prevala de teoria întemeiată pe clauza tacită „rebus sic stantibus“.

Această teorie are la bază un principiu de equitate ca să nu se producă în executarea unei obligațiuni *injustiția*, ca o parte să se îmbogățească pe nedrept în paguba averii celeilalte, care prin executarea contractului se ruinează datorită disproporției ce există în urma schimbului împrejurărilor econo-

mice între prestațiunea sa și a celeilalte părți.

Zisa teorie nu ar putea fi admisă decât în raporturile în care părțile prestează reciproc una alteia ceva, și nu ca în speță unde numai pârâtul este obligat a plăti amenda convențională, iar reclamantul nu e obligat la vre-o prestațiune.

Admis apelul reclamantului numai ce privește spesele de proces. Firma Schoppelt contra I. Graf din Aiud. Sent. Trib. Alba-Iulia No. 2449-923. Apelul ambelor. (*Sentința No. C. 1152-1924 Curtea de Apel Cluj. Raportor și redactor N. Davidescu Consilier.*)

Tutelă. Sunt casabile deciziunile Comitetului Administrativ județian ca și hotărârea Sedriei Orfanale centrale a județului, când din motivarea hotărârilor acestor instanțe tutelare reesă, că nu s'au apreciat în deajuns starea materială a părintelui obligat la întreținerea copilului său fără avere conf. art. 11 al legii tutelare și nici starea sanitară în baza certificatului medical pe care părintele pârât își întemează incapacitatea de lucru.

Hotărârile acestor instanțe inferioare mai sunt casabile și când se constată că au hotărât cu călcarea regulilor de procedură prin neascultarea părinților și a celorlalți interesați.

Casează hotăr. autorit. inferioare în baza art. 3 al legii XX-1901 invită Sedria orf. centrală jud. să procedeze mai departe ținând seamă de îndrumările Curții.

(*Deciz. No. C. II, 1611-1924 C. de Apel Cluj raportor Dr. Kerner consilier.*)

Donațiune. Când din administrarea probelor asupra stării de fapt, instanța își face convingerea că nu poate fi vorba de anularea contractului de donațiune cerută pentru viciu de consimțământ conf. art. 865 C. c. A., anularea donațiunii pe baza dispozițiunii art. 901 C. c. A. și dovada cu martori cerută în apel sub pretext că *motivul* de consimțământ al contractului nu s'a îndeplinit — în speță îndatorirea de întreținere a donatorului, — este cu desăvârșire greșită și a fost cu totul înlăturată iar apelul respins ca atare.

Prin art. 901 C. c. A. s'a reglementat chestia de a se ști ce importanță atribue dreptul pozitiv *motivului*, care determină pe cineva să contracteze din punctul de vedere al valabilității contractului.

Este știut că fiecare contractant are în vedere la încheierea contractului diferite imbolduri subiective, ce nu stau în legătură directă cu altul juridic și în multe cazuri necunoscute de cealaltă parte. În materie de contracte oneroase, motivul consimțământului n'are înrăurire asupra valabilității contractului, afară de cazul când părțile au convenit expres că motivul constituit condițiunea suspensivă sau rezolutorie a eficacității contractului; iar la contractele gratuite motivul (cons.) are înrăurire asupra valabilității contractului, dacă se dovedește că voința donatorului s'a bazat numai pe un motiv eronal.

Îndatorirea de întreținere a donatorului de către donatară — ca în speță — nu este un simplu motiv pentru contractare și care lipsind conf. art. 901 C. c. A. să se anuleze contractul; ci este un element constitutiv concret, o stipulațiune a cărei neîndeplinire îndreptățește pe cealaltă parte să ceară conf. art. 919 prin acțiune îndeplinirea contractului și numai în ipoteza unei rezerve exprese rezilierea, cea ce nu e cazul.

Când chiar reclamantii nu făgăduesc că pârâta n'ar fi satisfăcut obligajia de întreținere în viață a decedatului, împrejurarea că donatorul a încetat din viață scurt timp după contractare, nu încetează eficacitatea donațiunii; după cum este cu totul indiferentă împrejurarea că intabularea dreptului de proprietate asupra imobilelor primite în baza contractului de donațiune, a fost efectuată de pârâta donatară după moartea donatorului.

Respins dovada cerută. Aprobata sentința trib. Bistrița Nr. 352—921 respins apelul cu spese.

(Sent. Nr. C. 1272—1924 Curtea de Apel Cluj. Dr. Kerner președinte și redactor al sentinței.)

Vânzare. O vânzare de lucru mobil este perfectă din moment ce părțile s'au învoit asupra obiectului și asupra prețului fără nici o condițiune; iar când există dovada scrisă a cumpărătorului că se obligă la plata integrală a obiectului nu pot fi opozabile condițiuni ulterioare pentru neachitarea prețului.

Vițiile descoperite lucrului obiect al vânzării și nedenunțate la cumpărare și după proba ce a precedat acceptarea; nu mai pot fi opuse ulterior pe cale de excepțiune întru cât se constată că nu a în-cunoștiințat pe vânzător în timp de șase luni de la preluare conf. art. 349 al 2 C. Comerc.

Respins proba cu martori pentru dovedirea vițiiilor ascunse în apel; respins apelul.

(Sent. Nr. C. 1293—1922 G. Apel Cluj. Victor Pop președinte.)

Acțiune contra CFR. neprescrisă. Potrivit art. 80 al. I. comb. cu art. 79 al. II. pt. 1 din Regul. de transport pe CFR., în vigoare în Ardeal din lunie 1920, dreptul de a reclama în Justiție dauna prevenită din pierderea totală a mărfii depusă pentru a fi transportată cu trenul, se prescrie în termen de 3 ani, dacă dauna provine din cauză de dol sau vădită neglijență a CFR. și întru cât aceste daune nu sunt stabilite prin o recunoaștere a CFR., prin o tranzacție, sau prin sentință judecătorească.

Când se constată ca marfa depusă pentru transportare în gara Cluj, a fost lăsată expusă intemperiilor și a putrezit din vădita neglijență a organelor CFR., cum se constată prin pr. verbal dresat de organele CFR., marfa fiind depusă spre transport la 14 Mai 1920, acțiunea introdusă la 6 Octombrie 1922 nu este prescrisă.

Admis apelul firmei Frații Deutsch cu constatarea că acțiunea este introdusă în termen, trimite dosarul tribunalului pentru a judeca în fond.

(Sent. No. C. 2088—1924, C. de Apel Cluj, raportor Balasan consilier).

Execuție. Recurs inadmisibil. Când tribunalul s'a pronunțat ca for de a doua instanță în materie de ordonarea execuției, în sensul art. 40 al legii LIV/1912, o astfel de sentință este definitivă iar recursul direct în Casație este inadmisibil.

(Dec. No. 44—1924 Casație III Compl. Ard.)

Excepție decl. art. 45 al. 2 pr. c. magh. Când în materia civilă de închiriere procesul a fost intentat la forul judecătorec al domiciliului pârâtului conform normelor pr. civile (art. 19 și 41), cu toate că s'a eludat prevederile contractuale ale contractului de locațiune, ce prevede ca loc de judecată locul

sediului imobilului; nu s'a dat totuși o hotărâre casabilă. nefiind în speță vorba de o fixare de competență specială în sensul art. 45 al 2 pr. p.

(Dec. No. C. I. 374—1924 C. de Apel Oradea-Mare preș. Mandrea).

Tagadă de Paternitate. Prescripție. Potrivit art. 138 combinat cu art. 155, 156 și 157 c. civ., austr. se consideră ca legitim copilul născut în a 7-a lună după celebrarea căsătoriei sau în a 19-a după moartea bărbatului sau după desfacerea completă a legăturii conjugale, în baza prezumției „pater is est quem Justae nuptiae demonstrant”, această presumpțiune poate fi însă răsturnată în cazul când bărbatul făgăduiește sau probează în fața justiției nașterea nelegitimă a copilului, dovedind imposibilitatea de a fi fost părtaș la concepțiune.

Prin urmare în speță, constatându-se că reclamantul a fost prizonier de războiu, care îl pusesese în imposibilitate de a coabita cu soția sa; că însuși pârâta recunoaște adulterul comis, iar complicele ei, de asemenea se recunoaște ca tată a copiilor, acțiunea de tagadă de paternitate este pe deplin fondată.

Deși art. 158 c. civ. austr. stațiile un termen de trei luni dela data luării cunoștinței despre nașterea copilului, în care trebuie să-i conteste legitimitatea nașterii, însă prescripția prevăzută de acest articol este stabilită în favoarea copilului, ca să nu rămână fără tată, implicit fără sprijin un timp incert, iar familia să fie scutită de perturbări dăunătoare interesului social.

Ori în speță din moment ce tatăl lor natural le recunoaște, iar prescripția din art. 158 fiind sta-tornică în folosul copilului a cărui naștere legitimă se contesta; pe baza art. 1502 c. civ. austr. se poate renunța la ea, odată ce s'a trecut atâta timp cât s'a găsit adevăratul părinte.

Altfel s'ar ajunge la rezultatul inechitabil, ilegal și anti social ca pe deoparte să se respingă ca prescrisă acțiunea reclamantului punându-i în sarcină copii nelegitimi, iar pe de altă parte să se înlăture recunoașterea lor făcută spontan și cu dragoste de către tatăl lor natural, care se declară și cere ca ei să fie trecuți pe numele său.

(Trib. Mercurea-Ciucului No. C. 1755. 6. 1924, Preș. D. Ștefănescu).

Garanția de evicțiune. Decretul lege Nr. 2447—1920. Deși s'ar constata din dispozițiile unui testament, că în intențiunea defunctului a fost ca un legat să se predea în bani — nimic nu împiedecă pe succesorul universal, dacă legatarul convine — ca să se libereze față de acesta prin predarea unui lucru în natură. Moștenitorul universal nu va mai putea ataca actul prin care s'a obligat față de legator de a-i preda lucrul în natură, deoarece recunoscându-se obligat se poate elibera și printr'o datio in solutum, dacă creditorul consimte.

Atunci când un moștenitor universal s'a eliberat printr'un datio in solutum, care constituie o adevărată vânzare și legatorul a înstrăinat la rândul său obiectul care formează legatul — printr'o nouă vânzare — nici moștenitorul universal care a transmis lucrul legatarului și nici legatorul care a înstrăinat bunul unui terț, nu pot ataca aceste vânzări, pe considerațiunea că în baza testamentului nu ar avea drept de înstrăinare, deoarece fiecare din acești vânzători

sucsesivi au obligațiunea isvorâtă din contractul de vânzare de a garanta pentru evicțiune pe ultimul cumpărător în sensul regulei: „quem de evicțiune tenet actes, eundem agentem repelit exceptio“.

Potrivit disp. Decretului lege Nr. 2447 din 16 Iunie 1920 orice transacțiune, cesiune etc. sub orice titlu sau formă și pentru orice cauza ca gaj, uzufruct, asociație etc. de bunuri miniere... și întreprinderi industriale de orice fel, sunt interzise fără autorizația specială a Ministerului de Industrie și Comerț dată pe baza Încheierii Consiliului de Ministri. Sancțiunea neobservării acestei prescripțiunii legale aduce nulitatea absolută a oricărei convențiuni, căci textul art. 2 și 3 al menționatului Decret declară că asemenea acte „vor fi nule de drept și neexistente.“ Deoarece această nulitate se bazează pe o prohibițiune de ordine publică să poate fi ridicată de oricare din părțile contractante.

(*Sentința Nr. 1587—1922 Tribunalul Bistrița. Președinția dlui Ulvianu, prin președinte, care este și redactorul sentinței.*)

Plata. Cum trebuie făcută, când la locul plăței nu e în circulație moneda stipulată și după ce curs.

In fapt: X încredințează în America pe Y să predea la Z din Alba-Iulia un plic cu 60 dolari. Y pierde plicul sau refuză predarea. Z cheamă în judecată pe Y pentru plata dolarilor.

In drept: Chestiunea de rezolvat: în ce fel de monedă și după ce curs trebuie Y să restituie dolarii? Art. 988 și 989 din C. c. A. stabilește principial că creditorul trebuie să primească ceea ce a dat. Acest principiu se va satisface dacă plata se va efectua după cursul scadenței de la locul plăței. Dealtfel în acest sens este reglementată chestiunea și prin disp. art. 326 cod. com. ungar și disp. cod. com. rom. Deci între părți nefiind stipulat că plata să se facă în dolari „efectiv“ plata se va face în moneda țării și după cursul pe care dolarul îl avea în ziua în care trebuia efectuată plata. Deci este greșită sentința primei instanțe care a decis că plata se va face după cursul pe care dolarul îl avea în ziua în care trebuia efectuată plata.

(*Curtea de Apel din Cluj, sub președinția dlui consilier Kerner, care e și redactorul deciziei.*)

Competință în materie de locațiune, când daunele s'au produs după expirarea termenului.

Pentru ca să se poată stabili competența în baza art. 1 pt. 2 b) din Pr. civ. trebuie să existe realmente un raport de locațiune. Criteriul după care se stabilește competența — fiind hotărâtor în cauză — este conținutul acțiunii reclamantului. Deci când reclamantul afirmă prin acțiune că pârâtul i-a deținut imobilul în chip samavolnic, sine causa, după ce contractul de locațiune expirase, daunele cerute nu mai isvoresc din contractul de arendă care expirase și nici nu mai sunt produse în timpul duratei contractului: deci competența de a judeca acțiunea nu este judecătoria de ocol potrivit disp. art. 1 pt. 2 b) Pr. civ. ci Tribunalul potrivit quantumului sumei cerute ca daune (*Curtea de Apel din Cluj. Sentința No. 3116—924 sub președinția dlui Victor Pop. Redactor dl. consilier Balasan.*)

Corp delict. Când faptul este amnistiat corpul delict nu mai poate fi reținut și acțiunea civilă care tinde la restituire e admisibilă.

In fapt: În anul 1919 s'a confiscat reclam. sumă de 5094 lei ca corp delict în procesul în care a fost urmărit pentru agitație contra statului român, fapt de care recl. a fost achitat prin sentință rămasă definitivă. În urma acestei sentințe reclamantul a introdus acțiune civilă pentru restituirea sumei confiscată ca corp delict. Pârâtul (Ministerul de Război) a ridicat excepție dilatorie pe baza art. 180 al. 1, 2 și 6 Pr. civ. deoarece acțiunii de față ar fi trebuit să-i premergea procedura penală și că numai Ministerul de finanțe poate restitui corpul delict.

In drept: Conf. art. 180 al. 1 și 2 pr. civ. numai când validitatea unei acțiuni în general nu aparține proc. civ. ci uneia speciale, numai atunci nu se poate cere înaintea instanțelor civile obiectul litigiului. Atunci însă, când cum e în speță, instanțele judecătorești au stabilit că confiscarea nu e valabilă, deținerea corpului delict e fără cauză juridică și restituirea lui nu se poate cere decât prin acțiune civilă, deoarece nici o lege nu prevede că o astfel de restituire s'ar face numai prin o anumită procedură. În cazul când confiscarea s'a făcut de organele Ministerului de război, acesta are capacitatea de a sta în instanță, deoarece confiscarea s'a făcut fără procedura legală conf. ordonanței Consiliului Dirigent și deci Ministerul de finanțe nu are ce căuta în proces. (*Decizia No. 2320—921 a Înaltei Curți de Casație, complexul ardelean. Președinția Dr. G. Plopu. Respins recursul ministerului de Război.*)

Proba cu martori. Atunci când reclamantul oferă pârâtului jurământ decizoriu a înțeles a renunța, potrivit disp. art. 377 din Pr. civ. la orice alt mijloc de probă, legând soarta acțiunii sale de rezultatul jurământului pârâtei. În consecință nu se poate admite proba cu martori, după oferirea jurământului, care odată prestat nu mai poate fi înlocuit cu nici o altă probă. (*Trib. Cluj. sentința No. 4667—924. Judecător ref. R. Filipescu.*)

Chirii. În ce condiții se poate efectua schimbul de locuință.

In fapt: Proprietarul a cerut ca pârâții chiriași să fie obligați să schimbe apartamentul ce ocupă aceștia cu apartamentul ocupat de el, care i-ar fi mai comod.

In drept: Respins acțiunea. Legea chiriilor permite schimbul de locuință numai în cazul când locuința ocupată de proprietar îi este neîncăpătoare, în acest caz permițând, potrivit art. 24, să ofere locuința sa pentru a ocupa pe cea a chiriașului. Atunci însă când proprietarul nu dovedește că apartamentul ce ocupă nu-i satisface necesitățile, simpla afirmațiune că apartamentul ocupat de chiriași i-ar fi mai comod nu poate justifica cererea de schimb. (*Sentința No. 6386—924 a Trlb. Cluj. Președinte Al. Santzo judecător, ref. Dr. I. Anca.*)

Convențiune de cont curent; deosebirea de împrumut în cont curent.

1. Prin cont curent se înțelege convențiunea prin care părțile înțeleg să se oblige în mod reciproc de a se credita și a-și face reciproc prestațiuni, cari să se compenseze până la concurența debitului celui mai mare la data încheierii saldului. Deci pentru ca să existe raport de cont curent trebuie neapărat ca ambele părți să se crediteze în mod reciproc, să-și compenseze prestațiunile, — nu este suficient ca numai

imobilul și peste data de 6 Mai 1925. Trib. a respins acțiunea pe motivul că o astfel de acțiune nu poate fi validată pe baza art. 27 și 34 din Legea chiriilor ci numai conf. art. 130 din Pr. civ., adică pe calea dreptului comun.

Pentru motivele mai sus arătate. Suntem de părere că soluția Trib. este absolut greșită, nesocotind alături textul articolului 34, care nu face nici o distincțiune asupra motivelor pe baza cărei acțiunea poate fi validată cât și toate lucrările preparatorii cari în mod clar i-au arătat înjălesul și înlinderea aplicării. În adevăr raportorul legii în Cameră a arătat că motivele chirașului pentru a introduce acțiunea conf. art. 34 poate fi: sau prelungirea favorizare în baza legii chiriilor, sau că a obținut de la proprietar o prelungire a contractului și că deci ar avea dreptul să dețină imobilul și după 6 Mai 1925.

V. P.

INFORMAȚIUNI

Rugăm din nou pe domnii magistrați din Ardeal, să ne trimită copii de pe sentințele ce dau la instanțele pe lângă care funcționează. E ușor, socotim că la copiat hotărârile să se scoată un exemplar în plus și pentru „Ardealul Juridic” și să ni-l expedieze oficial la adresă.

Această rugămintă o facem, pentru a înlesni redacției publicarea *jurisprudenței românești* ce se dezvoltă în Ardeal de către magistrații noștri.

A sosit timpul să ne emancipăm măcar de practica interpretativă streină a paragrafelor din codurile vechiului regim, ce suntem încă nevoiți a aplica în această parte a țării.

S'a pus sub tipar și va apărea în curând în volum dispozițiile din „Procedura penală din vechiul Regat” referitoare la: Poliția judiciară, Ministerul public, Judecătorul de instrucție și Camera de acuzare și care conform legii de organizare judecătorească vor intra în vigoare și în Ardeal și Bucovina cu începere dela 1 Septembrie 1925. Redactată de către Dnii: V. M. Dimitriu consilier la Curtea de Apel, din Cluj, Directorul revistei Ardealul Juridic, V. Pastia, judecător la Tribunalul Cluj și unul dintre distinșii colaboratori la revista noastră.

Lucrarea va cuprinde pe lângă textele codului (peste 200 articole) dar sub fiecare articol va conține note explicative și de comparație cu textele penale maghiare scoase din vigoare precum, și jurisprudența dezvoltată până la zi înaintea instanțelor vechiului Regat și în deosebi înaintea Inaltei Curți de Casație.

Au apărut cu începere de la 1 Aprilie 1925 revistele de drept:

Pandectele săptămânale, București, director C. Hamangiu Cons. la Inalta Curte de Casație cu un bogat material jurisprudențial.

Bibliografia Juridică română. Buletin lunar pentru recenzarea doctrinei juridice românești, București. Director Al. Lascarov-Moldovanu, avocat. Primredactor: D. Gheorghiu, avocat.

Ambele reviste îmbogățesc în chip fericit literatura noastră juridică marcând prin apariția lor progresul științei juridice românești. Le urăm reușită deplină.

Bibliografie

Vând 48 corpuri complete (corpul 14 volume), drept civil comentat opera *Profesor Dimitrie Alexandrescu* (fără volumul I. care se tipărește) pentru lei 7000 corpul, volumele

II. și IX. nu se vând separat, celelalte inclusiv volumele VIII. partea II; IX, partea II, costă lei 500 bucata.

Volumele VIII, partea II și I. ediția III. cari se tipăresc se plătesc anticipat.

Danielopol-Atelier 6 bis, orele 2—4 p. m.
București

Publicațiune de licitațiune și condiții de licitație

În cauza de executare pornită de urmăritoarea firmă Frații Montag din Timișoara contra urmăritoului Bruno Azzola din Ferdinand, la cererea urmăritoarei Judecătoria ordonă licitațiunea execuțională în baza §§. 144 și 147 din legea LX. din 1881, asupra părți de sub B. 1 și 7 din imobilele înscrise în cf. a comunei Ferdinand din circumscripția judecătorei ocolului Caransebeș Nr. coslei cf. 2 sub A. I. 1—2 nr. top. 355 Gradină în intravilan în întindere de 2 jug. 477 stp. în valoare de 15.000 lei, și nr. top. 356 Casa cu nr. de conscriere 162 cu curte în intravilan în întindere de 705 stp. în valoare de 80.000 lei cu prețul de strigare 95.000 Lei, sub A. II. 1—5 nr. top. 587 curte și zidire în Valea Ohabi în întindere de 291 stp. în valoare de 10.000 lei, Nr. top. 588—1 Gradină în Valea Ohabi în întindere de 4 jug. în valoare de 20.000 lei, nr. top. 588—2 Arătură în Valea Ohabi în întindere de 6 jug. în valoare de 25.000 lei, Nr. top. 588—3 Fâneați în Valea Ohabi în întindere de 2 jug. 160 stp. în valoare de 6000 lei, Nr. top. 589 Fâneați în Valea Ohabi în întindere de 4 jug. 48 stp. în valoare de 12.000 lei în total cu prețul de strigare de 73.000 lei pentru încasarea creanței de 31.091 Lei 35 bani capital, interese de 5% dela 16 Noemvrie 1922, spese de proces și de executare de 10.413 lei 30 bani fixate până acum, spese de 485 lei fixate acum pentru cererea de licitațiune, precum și pentru încasarea creanței de 10.000 și 600 lei capital și acc. a firmei Carol Rottmann și Comp. din Timișoara, precum pentru încasarea creanțelor de 4526 lei capital și acc. a firmei M. Ransburg și Fiul din Arad.

Fixează termen pentru finerea licitațiunii în ziua de 14 Maiu anul 1925 ora 10 la casa comunală a comunei Ferdinand.

În baza §. 150 legea LX. din 1881, condițiunile de licitație se stabilesc după cum urmează:

1. Imobilele, supuse la licitație nu pot fi vândute cu preț mai mic de jumătate-două treimi din prețul strigării (§. 26. XLI. 1908).

2. Cei cari voesc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoreesc, drept garanție 10 procente din prețul de strigare în numerar sau în efecte de cauție, socotite pe cursul fixat în §. 42 LX. 1881, ori să predea aceluași chitanța de depozitarea judecătorească prealabilă a garanției; și să semneze condițiunile de licitație (§. 147. 150. 170. legea LX. din 1881), §. 21. XLI. 1908.

Dacă nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat de cât cel de strigare este dator să completeze imediat garanția fixată după procentul prețului de strigare până la același procent al prețului oferit. Dacă nu îndeplinește această îndatorire, nu se va ține seamă de oferta sa, și nu mai poate lua parte la licitație, care se va continua fără amânare.

Caransebeș, la 4 Ianuarie 1925. Leon Pető m. p. judecător pentru conformitate: Calo director de cf.

Nr. 1—1925 cf.

8476—1